

Силабус
освітньої компоненти
Психолого-педагогічні засади
професійної діяльності вчителя
2026-2027 навчальний рік

Освітня програма «Середня освіта (мова і література (англійська))»
Спеціальність А4 Середня освіта
Предметна спеціальність А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська))
Спеціалізація А4.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)
Галузь знань А Освіта
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Викладач (і)	Крістіна Юріївна Петрик, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/petryk-kristina-yuriyivna/
Контактний тел.	+380664753482
Е-mail викладача:	crystalbspu@gmail.com
Графік консультацій	за попередньою домовленістю (онлайн) https://us02web.zoom.us/j/9224677226?pwd=bWY3QUgxT3ZqMHBiWDVlcDREaVpnUT09 Ідентифікатор конференції: 922 467 7226 Код доступу: 1111

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/годин	Лекції	Практичні/семінарські/лабораторні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	12	12	66	екзамен
3/90	4	4	82	екзамен

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: професійна діяльність учителя, педагогічна психологія, педагогічна взаємодія, професійна ідентичність, мотивація, самооцінка, емпатія, безпечне освітнє середовище, психоемоційна саморегуляція, професійне вигорання.

Мета та предмет курсу: формування у здобувачів вищої освіти системи психолого-педагогічних знань про закономірності, принципи та механізми професійної діяльності вчителя, розвиток здатності до конструктивної та емпатійної взаємодії з учасниками освітнього процесу, організації безпечного й інклюзивного освітнього середовища, мотивації здобувачів освіти до навчання і саморозвитку, а також формування навичок професійної саморефлексії, психоемоційної саморегуляції та запобігання професійному вигоранню.

Предмет курсу – психолого-педагогічні закономірності професійної діяльності вчителя, особливості педагогічної взаємодії та комунікації, психологічні механізми мотивації та формування позитивної самооцінки здобувачів освіти, принципи створення безпечного й інклюзивного освітнього середовища, а також засоби професійного саморозвитку, саморегуляції та збереження психологічного благополуччя педагога.

Компетентності та програмні результати навчання:

Загальні:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та застосування знань у практичних ситуаціях.
- ЗК4. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня з огляду на виявлення емпатії та на етичні міркування.
- ЗК6. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища, керувати власним психоемоційним станом, формувати культуру здорового способу життя.
- ЗК7. Здатність поважати й цінувати національну культуру та мультикультурність, творчо самовиражатися, толерантно сприймати соціокультурні відмінності та дбайливо ставитися до історичної спадщини й культурних традицій.

Фахові:

- ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ФК4. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та ресурси для професійного розвитку впродовж життя.
- ФК6. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації здобувачів освіти ЗЗСО до саморозвитку, формувати обґрунтовану позитивну самооцінку.
- ФК7. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

Програмні результати навчання:

- РН1. Застосовує та критично аналізує знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук у професійній педагогічній діяльності, інтегрує їх для розв'язання складних освітніх завдань.
- РН3. Здійснює конструктивну взаємодію з учасниками освітнього процесу, застосовуючи методики усвідомленого й емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації.
- РН5. Поважає й цінує національну культуру та мультикультурність, толерантно сприймає соціокультурні відмінності учасників освітнього процесу, дбайливо ставиться до історичної спадщини й культурних традицій, сприяє формуванню культури міжкультурної толерантності у здобувачів освіти.
- РН8. Визначає та описує показники якості педагогічної діяльності; ідентифікує власні професійні потреби та визначає траєкторію професійного розвитку.
- РН10. Називає і аналізує шляхи мотивації учнів до саморозвитку, розробляє план формування позитивної самооцінки й Я-ідентичності.
- РН11. Забезпечує конструктивну та ефективну взаємодію з учасниками освітнього процесу, застосовує комунікативні стратегії для вирішення професійних завдань.
- РН12. Знає, аналізує та дотримується вимог безпечного й інклюзивного освітнього середовища, враховує принципи рівності, недискримінації та індивідуальні освітні потреби здобувачів.
- РН15. Здійснює саморегуляцію психоемоційного стану, застосовує стратегії профілактики емоційного вигорання, формує позитивну мотивацію до навчання у здобувачів.

Зміст курсу:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	П	лаб	інд.	с. р.		л	п	лаб	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Психологічні засади та професійна ідентичність вчителя												
Змістовий модуль 1. Теоретико-психологічні засади професійної діяльності вчителя												
Тема 1. Сутність та структура професійної	7	2	2			3	7	2	2			3

діяльності вчителя в умовах сучасних викликів і трансформацій освіти												
Тема 2. Психологічні засади професійної діяльності вчителя	8	0	0			8	8	0	0			8
Разом за змістовим модулем 1	15	2	2			11	15	2	2			11
Змістовий модуль 2. Професійна компетентність, ідентичність та культура вчителя												
Тема 1. Професійна компетентність та особистість сучасного вчителя	7	2	2			3	7	0	0			7
Тема 2. Становлення професійної ідентичності та педагогічної культури вчителя	8	0	0			8	8	0	0			8
Разом за змістовим модулем 2	15	2	2			11	15	0	0			15
Усього годин	30	4	4			22	30	2	2			26
Модуль 2												
Педагогічна взаємодія та психологічний супровід розвитку здобувачів освіти												
Змістовий модуль 3. Педагогічна взаємодія та комунікація												
Тема 1. Педагогічна взаємодія та партнерство учасників освітнього процесу	7	2	2			3	7	0	0			7
Тема 2. Емпатійна комунікація, усвідомлене слухання та ненасильницька взаємодія	8	0	0			8	8	0	0			8
Разом за змістовим модулем 3	15	2	2			11	15	0	0			15
Змістовий модуль 4. Мотивація, самооцінка та розвиток здобувачів освіти												
Тема 1. Психологічні основи мотивації учнів до навчання та	7	2	2			3	7	0	0			7

саморозвитку												
Тема 2. Формування позитивної самооцінки та Я-ідентичності здобувачів освіти	8	0	0			8	8	0	0			8
Разом за змістовим модулем 4	15	2	2			11	15	0	0			15
Усього годин	30	4	4			22	30	0	0			30
Модуль 3												
Безпечне освітнє середовище та професійне благополуччя вчителя												
Змістовий модуль 5. Безпечне та інклюзивне освітнє середовище												
Тема 1. Безпечне та інклюзивне освітнє середовище в сучасній школі як умова якісної освіти	7	2	2			3	7	2	2			3
Тема 2. Психологічні умови та професійна відповідальність учителя за безпеку освітнього процесу	8	0	0			8	8	0	0			8
Разом за змістовим модулем 5	15	2	2			11	15	2	2			11
Змістовий модуль 6. Психоемоційна саморегуляція та професійний розвиток учителя												
Тема 1. Психоемоційна саморегуляція вчителя та профілактика професійного вигорання	7	2	2			3	7	0	0			7
Тема 2. Професійна рефлексія, моніторинг педагогічної діяльності та професійний розвиток учителя	8	0	0			8	8	0	0			8
Разом за змістовим модулем 6	15	2	2			11	15	0	0			15
Усього годин	30	4	4			22	30	2	2			26
Усього годин	90	12	12			66	90	4	4			82

Методи навчання: словесні (лекції, пояснення, бесіди, дискусії); практичні (практичні заняття, тренінгові вправи, рольові ігри, моделювання педагогічних ситуацій, кейс-метод, аналіз проблемних ситуацій, групові вправи); методи самостійної роботи.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо відвідування навчальних занять. Відвідування навчальних занять (лекційних і практичних занять), контрольного заходу (заліку) є обов'язковим. Під час навчальних занять здобувачі вищої освіти мають дотримуватися правил академічної культури, брати активну участь в обговоренні психолого-педагогічних проблем професійної діяльності вчителя, виконувати практичні завдання, аналізувати педагогічні ситуації та дотримуватися встановлених термінів виконання завдань.

Політика щодо пропусків навчальних занять. У разі пропуску навчальних занять із поважних причин здобувач має право їх відпрацювати. Відпрацювання передбачає самостійне опрацювання пропущеної теми, подання конспекту лекції або інших матеріалів, визначених викладачем, а також виконання навчальних і контрольних завдань, передбачених планами практичних занять. У разі пропуску практичного заняття здобувач додатково виконує відповідне практичне завдання.

Політика щодо підготовки здобувачів вищої освіти до практичних занять. Підготовка до практичних занять передбачає ознайомлення із силабусом ОК, планами практичних занять; опрацювання матеріалів лекцій, підручників, навчальних посібників, наукових статей та інших рекомендованих джерел; підготовку відповідей на питання для обговорення; виконання практичних, самостійних та індивідуальних завдань. Для окремих практичних занять передбачається аналіз психолого-педагогічних ситуацій, моделювання професійної взаємодії з учасниками освітнього процесу, виконання вправ із розвитку емпатії, комунікативних умінь, професійної рефлексії та саморегуляції психоемоційного стану.

Політика щодо виконання самостійної та індивідуальної роботи. Самостійна робота здобувачів є невід'ємною складовою опанування ОК та передбачає опрацювання рекомендованих джерел, підготовку до практичних занять, виконання аналітичних і практикоорієнтованих завдань, аналіз професійних ситуацій, підготовку презентацій, здійснення самоаналізу власних професійно значущих якостей, визначення ресурсів професійного розвитку та формування навичок психоемоційної саморегуляції. Завдання виконуються у визначені викладачем терміни.

Політика дотримання академічної доброчесності полягає в дотриманні норм «Положення про академічну доброчесність та систему запобігання академічному плагіату в Бердянському державному педагогічному університеті» (<https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/pro-akademichnu-dobrochesnist-u-bdpu-1.pdf>) : самостійно виконувати навчальні і контрольні завдання; посилалися на джерела інформації в разі використання ідей, тверджень, відомостей; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, джерела інформації.

Підготовка завдань самостійної та індивідуально-дослідної роботи здійснюється у письмовому або електронному (розміщення файлів на платформі Moodle) вигляді та передбачає усне обговорення питань протягом семінарського заняття з теми або під час індивідуальної/групової консультації. Роботи, які виконано не в повному обсязі або оформлено без дотримання вимог, повертаються здобувачеві на доопрацювання. Повторно здати роботу на перевірку необхідно не пізніше, ніж через тиждень після проведення заняття з відповідної теми (письмово/в електронному вигляді на платформі Moodle).

Результати навчання, отримані здобувачами вищої освіти у неформальній чи інформальній освіті, визнаються згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в Бердянському державному педагогічному університеті» (<https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-v-bdpu.pdf>) та «Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Бердянському державному педагогічному університеті» (<https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/pro-oczinyuvannya-navchalnyh-dosyagnen-zdobuvachiv-vyshhhoi-osvity-u-bdpu.pdf>).

Політика використання штучного інтелекту. Використання інструментів штучного інтелекту в освітньому процесі здійснюється відповідно до «Політики використання штучного інтелекту в освітньому процесі Бердянського державного педагогічного університету» (https://bdpu.org.ua/wpcontent/uploads/2025/09/polityka_vykorystannya_shtuchnogo_intelektu_v_osvitnomu_proczesi_berdyanskogo.pdf). Під час вивчення ОК «Психолого-педагогічні засади професійної діяльності вчителя» дозволяється часткове використання інструментів штучного інтелекту для пошуку та структурування інформації, генерації ідей, підготовки презентацій, аналізу модельних педагогічних ситуацій, редагування текстів і перекладу іншомовних джерел за умови критичного оцінювання та перевірки отриманої інформації. Забороняється подавати матеріали, згенеровані штучним інтелектом, як результат власної роботи без їх самостійного опрацювання, використовувати неперевірену або недостовірну інформацію, а також застосовувати інструменти ШІ для виконання контрольних та індивідуальних завдань без дозволу викладача.

Політика щодо використання телефонів та інших електронних пристроїв. Під час проведення навчальних занять електронні пристрої мають

перебувати в безшумному режимі роботи. Користування електронними пристроями в цілях, не пов'язаних із навчанням, є неприпустимим.

Політика щодо комунікації та поведінки під час занять. Учасники освітнього процесу мають дотримуватися принципів взаємоповаги, толерантності, професійної етики, академічної культури та конструктивної комунікації. Під час обговорення психолого-педагогічних проблем, аналізу професійних ситуацій, виконання практичних вправ, тренінгових і рольових завдань неприпустимими є дискримінаційні, образливі або принизливі висловлювання щодо інших учасників освітнього процесу. Особлива увага приділяється розвитку навичок емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації, здатності до конструктивної взаємодії, дотримання принципів рівності, недискримінації та поваги до індивідуальних і соціокультурних відмінностей.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

Навчально-методичний комплекс (силабус, плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, запитання до заліку та ін.) завантажено на корпоративній освітній платформі ЗВО – Moodle БДПУ. До дисципліни Вас підкріплює викладач.

В умовах дистанційного навчання лекційні та практичні заняття проводяться в онлайн-режимі у визначений розкладом час в ZOOM (ідентифікатор постійної персональної конференції викладача – 922 467 7226, код доступу – 1111). Самостійні та індивідуальні роботи надсилаються на оцінювання через систему Moodle у визначений політикою курсу термін. Консультації здобувачів проводитимуться згідно з визначеним графіком. Система нарахування балів публічно висвітлюється в журналі оцінок (система Moodle).

Система оцінювання та вимоги: Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня університетська шкала відповідно до «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Бердянському державному педагогічному університеті» <https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/pro-oczinyuvannya-navchalnyh-dosyaghen-zdobuvachiv-vyshhoi-osvity-u-bdpu.pdf>.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни – це сума рейтингової оцінки за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на практичних заняттях і балів за самостійну роботу) і рейтингової оцінки за результатами семестрового екзамену.

За **весь курс** здобувач отримує **максимум 100 балів (підсумкова оцінка)**. До їх складу входять:

60 балів – поточний контроль успішності (включно з рубіжним контролем і контролем самостійної роботи),

40 балів – підсумковий контроль (екзамен).

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю в балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		100
Практичні заняття	40	
Самостійна робота	20	
Підсумковий контроль		
Екзамен	40	

Розподіл набраних здобувачем балів під час практичних занять

Оцінювання здобувачів відбувається за шкалою 1-7 балів за всі види

роботи:

1 = F (критично низький рівень),

2 = FX (незадовільно з можливістю перескладання),

3 = E (задовільно),

4 = D (задовільно+),

5 = C (добре),

6 = B (добре+),

7 = A (відмінно).

Здобувач отримує оцінки за роботу на кожному практичному занятті плюс за виконання завдань з самостійної роботи.

Формула переведення балів за практичні заняття

$$N_{\text{практ}} = (A \div B) \times 40$$

Де:

N_{практ} = остаточні бали за практичні заняття (максимум 40),

A = сума всіх балів, отриманих здобувачем на практичних заняттях,

B = максимально можлива сума балів на практичних заняттях (105 балів),

40 = максимальна кількість балів, що зараховується за практичні заняття згідно таблиці розподілу.

Формула переведення балів за самостійну роботу

$$N_{\text{сам}} = (C \div D) \times 20$$

Де:

N_{сам} = остаточні бали за самостійну роботу (максимум 20),

C = сума всіх балів, отриманих здобувачем за самостійну роботу,

D = максимально можлива сума балів за самостійну роботу (105 балів),

20 = максимальна кількість балів, що зараховується за самостійну роботу згідно таблиці розподілу.

Таблиця 2. Розподіл набраних здобувачем балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів			
	F – FX	E – D	C – B	A
Екзамен:				
Теоретичні питання (2)	5	10	15	20
Практичне завдання	5	10	15	20
Максимальна кількість набраних балів	10	20	30	40

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час екзамену (20+40+40=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 3. Внутрішня університетська шкала оцінювання

Шкала оцінювання, що використовується в університеті	Шкала оцінювання ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні:

1. Інноваційність розвитку вищої педагогічної освіти: від теорії до практики: колективна монографія / за заг. ред. Л. Л. Хоружої. Київ: Видавництво Ліра-К, 2024. 232 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/385586985_INNOVACIYNIST_ROZVITKU_U_VISOI_PEDAGOGICNOI_OSVITI_VID_TEORII_DO_PRAKTIKI_Kolektivna_monografia (дата звернення: 30.08.2026).

2. Іщенко Л. В., Рябошапка О. В. Розвиток емоційної культури майбутнього вчителя у процесі професійної підготовки. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2023. № 89. С. 87–91. DOI: <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2023.89.17> (дата звернення: 30.08.2026).

3. Калениченко Р. А. *Педагогічна психологія*: навчальний посібник. Київ: КНУБА, 2023. 196 с. URL: <https://repository.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a7942d4d-eeba-47a9-9f41-2406b5903bd5/content> (дата звернення: 30.08.2026).

4. Лаппо В. В. *Педагогічна майстерність*: навчальний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2025. 330 с. URL: <https://lib-repo.pnu.edu.ua/bitstream/123456789/24014/1/%D0%9B%D0%B0%D0%BF%D0%BF%D0%BE%20%D0%9F%D0%95%D0%94.%20%D0%9C%D0%90%D0%99%D0%A1%D0%A2%D0%95%D0%A0%D0%9D%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%A> C.pdf (дата звернення: 30.08.2026).

5. Науково-методичні засади підвищення якості підготовки фахівців-педагогів системи професійної та технологічної освіти в умовах сучасності: колективна монографія / за заг. ред. С. В. Онищенка. Одеса: Олді+, 2024. 222 с. URL: <https://dspace.bdpiu.org.ua/items/076f6e99-615c-46ee-8646-6381735b960d> (дата звернення: 30.08.2026).

6. Професійна підготовка та професійний розвиток педагога: глобальний, європейський та національний контексти: колективна монографія / за заг. ред. М. Бойченко. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2024. 229 с. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/items/f1e1fee0-0ed5-4064-ae72-becbddd8758> (дата звернення: 30.08.2026).

7. Процик Н. І. Саморозвиток і самовдосконалення вчителя математики в умовах сьогодення. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка*. 2024. № 1. С. 19–24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3605.24.1.2> (дата звернення: 30.08.2026).

8. Рибінська Ю. Благополуччя вчителя як складник педагогічної стійкості в умовах війни: доказово обґрунтовані підходи в Україні. *Український педагогічний журнал*. 2026. № 1. С. 53–60. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/954> (дата звернення: 30.08.2026).

9. Семіхіна Н. М., Свиридчук Т. В., Рубан Л. М. Вплив педагогічних досліджень на розвиток професійної ідентичності вчителів. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 76. С. 16–20. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/76.2> (дата звернення: 30.08.2026).

10. Banit O., Merzliakova O. Identification the key strategies of resilience of Ukrainian teachers in the conditions of war. *European Humanities Studies: State and Society*. 2023. № 1. Р. 4–23. DOI: <https://doi.org/10.38014/ehs-ss.2023.1.01> (дата звернення: 30.08.2026).

11. Day C., Smith H. V., Graham R., Athanasiadou D. *Teacher Professionalism During the Pandemic: Courage, Care and Resilience* / C. Day et al. Abingdon: Routledge, 2024. 148 p. URL: <https://www.routledge.com/Teacher-Professionalism->

[During-the-Pandemic-Courage-Care-and-Resilience/Day-Smith-Graham-Athanasiadou/p/book/9781003391661](#) (дата звернення: 30.08.2026).

12. Halchenko M., Malynoshevska A., Belska N., Melnyk M. Yu. Resilience of teachers, students, and their parents under the conditions of martial law. *School Psychology*. 2024. Vol. 39. № 2. P. 122–131. DOI: <https://doi.org/10.1037/spq0000559> (дата звернення: 30.08.2026).

13. Karjagdi Çolak M., Puig I Planella K., Vrettou A. Reconstructing professional identity through collaboration in pluralistic approaches. *European Journal of Teacher Education*. 2025. P. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.1080/02619768.2025.2454638> (дата звернення: 30.08.2026).

14. Panchenko L. F., Velychko V. Ye. Unveiling the potential of structural equation modelling in educational research: a comparative analysis of Ukrainian teachers' self-efficacy. *Educational Technology Quarterly*. 2023. URL: <https://acnsci.org/journal/index.php/etq/article/view/601> (дата звернення: 30.08.2026).

15. Poliluieva I., Sakhno O. Resilience as a component of ensuring the psychological health of teachers in the conditions of war. *European Humanities Studies: State and Society*. 2024. № 1. URL: <https://ehs.eeipsy.org/index.php/ehs/article/view/411> (дата звернення: 30.08.2026).

16. Radzimovska O. Professional identity and value orientations of a New Ukrainian School teacher. *Personality and Environmental Issues*. 2026. Vol. 5. № 2. P. 11–18. DOI: [https://doi.org/10.31652/2786-6033-2026-5\(2\)-11-18](https://doi.org/10.31652/2786-6033-2026-5(2)-11-18) (дата звернення: 30.08.2026).

17. Rosenfeld I., Yemini M. Identity in the making: The influence of context on mobile teachers' construction of a professional identity. *International Journal of Educational Research*. 2023. Vol. 120. P. 3–9. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2023.102212> (дата звернення: 30.08.2026).

18. Rushton E. A. C. et al. Collaborative identity development during a global pandemic: exploring teacher identity through the experiences of pre-service high school teachers in England. *European Journal of Teacher Education*. 2023. P. 267–290. DOI: <https://doi.org/10.1080/02619768.2023.2175663> (дата звернення: 30.08.2026).

19. Rushton E. A. C., Rawlings Smith E., Steadman S., Towers E. Understanding teacher identity in teachers' professional lives: A systematic review of the literature. *Review of Education*. 2023. Vol. 11. № 2. P. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.1002/rev3.3417> (дата звернення: 30.08.2026).

20. Van Heijst I., Volman M., Cornelissen F. Understanding professional identity development of second-career teachers: A longitudinal study. *Teaching and Teacher Education*. 2025. Vol. 159. P. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2025.104995> (дата звернення: 30.08.2026).

21. Weyers J., Thomas K., König J. Teacher professional competence as a multidimensional construct: evaluating the effectiveness of university teacher

education. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*. 2026. P. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11092-026-09500-4> (дата звернення: 30.08.2026).

Додаткові:

22. Зубцова Ю. Є. Формування професійної компетентності вчителя початкових класів в контексті реалізації діяльнісного підходу. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2023. № 89. С. 82–86. URL: https://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2023/89/89_2023.pdf (дата звернення: 30.08.2026).

23. Мірошніченко О. В. Новітні підходи та педагогічні технології у формуванні професійної ідентичності вчителів початкової школи. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2024. № 4. С. 76–83. DOI: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2024.4.11> (дата звернення: 30.08.2026).

24. Новий учитель – щасливий учень – успішна Нова українська школа: колективна монографія / за заг. ред. Л. В. Калініної. Житомир: «Євро-Волинь», 2024. 480 с. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/38770/> (дата звернення: 30.08.2026).

25. Coherence in European Teacher Education: Theoretical Models, Empirical Studies, Instructional Approaches / ed. by G. Doetjes, V. Domovic, M. Mikkilä-Erdmann, K. Zaki. Wiesbaden: Springer VS, 2024. 269 p. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-658-43721-3> (дата звернення: 30.08.2026).

26. Core Practices in Teacher Education: A Global Perspective / ed. by P. Grossman, U. Fraefel. Cambridge, MA: Harvard Education Press, 2024. 192 p. URL: <https://eric.ed.gov/?id=ED646861> (дата звернення: 30.08.2026).

27. European Perspectives on Professional Development in Teacher Education / K. Jones et al.; eds. K. Jones, J. O'Brien. London: Routledge, 2024. 208 p. URL: <https://www.routledge.com/European-Perspectives-on-Professional-Development-in-Teacher-Education/Jones-O'Brien/p/book/9781032927565> (дата звернення: 30.08.2026).

28. Freeman D. Rethinking Teacher Professional Development: Designing and Researching How Teachers Learn. New York: Routledge, 2024. 248 p. URL: <https://www.routledge.com/Rethinking-Teacher-Professional-Development-Designing-and-Researching-How/Freeman/p/book/9781032146614> (дата звернення: 30.08.2026).

29. Gronchi M. Teacher identity in English medium instruction: A scoping review of the literature on EMI in the EU. *Review of Education*. 2025. Vol. 13. № 2. P. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.1002/rev3.70074> (дата звернення: 30.08.2026).

30. Innovation in Teacher Professional Learning in Europe: Research, Policy and Practice / K. Jones et al.; eds. K. Jones, G. Ostinelli, A. Crescentini. London: Routledge, 2024. 266 p. URL: <https://www.routledge.com/Innovation-in-Teacher-Professional-Learning-in-Europe-Research-Policy-and-Practice/Jones-Ostinelli-Crescentini/p/book/9781032345260> (дата звернення: 30.08.2026).

31. Liu X., Mearns T., Admiraal W. Construction and reconstruction of Chinese foreign language teachers' identity in an intercultural context: A longitudinal multiple case study. *Teaching and Teacher Education*. 2025. Vol. 157. P. 2–7. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2025.104963> (дата звернення: 30.08.2026).

32. Reflections on Identity: Narratives from Educators / ed. by N. Hopkins, C. Thompson. Cham: Springer, 2024. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-46794-3> (дата звернення: 30.08.2026).

33. Teacher Professional Vision: Empirical Perspectives / R. Stahnke et al.; eds. R. Stahnke, A. Gegenfurtner. New York: Routledge, 2025. 328 p. URL: <https://www.routledge.com/Teacher-Professional-Vision-Empirical-Perspectives/Stahnke-Gegenfurtner/p/book/9781032441252> (дата звернення: 30.08.2026).

34. Teacher Professional Vision: Theoretical and Methodological Advances / A. Gegenfurtner et al.; eds. A. Gegenfurtner, R. Stahnke. New York: Routledge, 2025. 208 p. URL: <https://www.routledge.com/Teacher-Professional-Vision-Theoretical-and-Methodological-Advances/Gegenfurtner-Stahnke/p/book/9781032441849> (дата звернення: 30.08.2026).

35. The Development of Professional Identity in Higher Education: Continuing and Advancing Professionalism / ed. by M. S. Khine, A. Muthanna. Abingdon: Routledge, 2024. 242 p. URL: <https://www.routledge.com/The-Development-of-Professional-Identity-in-Higher-Education-Continuing-and-Advancing-Professionalism/Khine-Muthanna/p/book/9781032525495> (дата звернення: 30.08.2026).

36. Transforming University-based Teacher Education through Innovation: A Norwegian Response to Research Literacy, Integration and Technology / ed. by I. K. Riksaasen Hatlevik, R. Jakhell, D. Jorde. London: Routledge, 2024. 262 p. URL: <https://www.routledge.com/Transforming-University-based-Teacher-Education-through-Innovation-A-Norwegian-Response-to-Research-Literacy-Integration-and-Technology/Hatlevik-Jakhell-Jorde/p/book/9781032693750> (дата звернення: 30.08.2026).

Інтернет-ресурси:

1. Бібліотека БДПУ URL : <https://library.bdpu.org.ua/> (дата звернення: 30.08.2026).

2. Державна служба якості освіти України. Офіційний вебсайт. URL : <https://sqe.gov.ua/diyalnist/rekomendacii-zakladam-osviti/zakladi-osviti-v-umovakh-voennogo-stan/> (дата звернення: 30.08.2026).

3. Міністерство освіти і науки України. Офіційний вебсайт. URL : <https://mon.gov.ua/> (дата звернення: 30.08.2026).

4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Електронний каталог. URL: <https://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 30.08.2026).

5. Український інститут розвитку освіти. Офіційний вебсайт. URL : <https://uied.org.ua/> (дата звернення: 30.08.2026).
6. UNESCO International Institute for Educational Planning. Teacher development: how will we support and train teachers? URL : <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000234818> (дата звернення: 30.08.2026).
7. UNESCO. Teachers. URL : <https://www.unesco.org/en> (дата звернення: 30.08.2026).